

The Mediating Role of Perceived Social Support in the Relationship between Social Competences with Virtual Social Networks Addiction in Students

Sepideh Talebzadeh¹; Hasan Ahadi^{*2}; Mastrooreh Sedaghat³;
Javad Khalatbari⁴, Taher Tizdast⁵

Abstract

Social networking is virtual areas where individuals can create their virtual profiles and make friends with common interests. With the integration of social media into individuals' everyday lives, it has the potential to affect many parts of human behavior. The purpose of the present study was to investigate mediating role of perceived social support in the relationship between social competences with virtual social networks addiction in students. This was descriptive-correlation research. The statistical population was female students in Karaj in year 2023. A sample of 400 students were selected with convenience method. Data collection tools include the social networking addiction scale of Griffiths, social competence questionnaire of Gómez-Ortiz, et al. and social support scale of Zimet, et al. Data were analyzed using Pearson correlation and structural equations modeling. The results showed significant direct effect of social competence and social support on virtual social networks addiction. Also, the results showed that perceived social support had a mediating role in relationship between social competences with virtual social networks addiction. Based on the results of this research, it is suggested that the relationship between these variables should be taken into consideration in interventions to social networks addiction.

Keywords: Perceived social support, social competence, virtual social networks addiction.

¹ Ph.D. Student, Department of Psychology, UAE Branch, Islamic Azad University, Dubai, United Arab Emirates

² Corresponding Author: Visiting Professor, Department of Psychology, UAE Branch, Islamic Azad University, Dubai, United Arab Emirates drahadi5@gmail.com

³ Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran

⁴ Associate Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

⁵ Associate Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان

سپیده طالب‌زاده^۱، حسن احدی^{۲*}، مستوره صداقت^۳، جواد خلعتبری^۴، طاهر تیزدست^۴

چکیده

پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی مناطق مجازی هستند که افراد می‌توانند صفحات مجازی خود را ایجاد کنند و با علائق مشترک دوست شوند. با ادغام شبکه‌های اجتماعی در زندگی روزمره افراد، پتانسیل تأثیرگذاری بر بسیاری از بخش‌های رفتار انسان را دارد. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان بود. روش این مطالعه توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری، تمامی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه اول و دوم شهر کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند. حجم نمونه با روش نمونه‌گیری در دسترس ۴۰۰ نفر انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌های پژوهش شامل پرسشنامه اعتیاد شبکه‌های گریفیت، پرسشنامه شایستگی اجتماعی گومز-اورتیز و همکاران و مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی زیمت و همکاران بود. داده‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری تحلیل شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که اثرات مستقیم شایستگی اجتماعی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی معنادار بود. همچنین نتایج نشان داد که حمایت اجتماعی در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نقش میانجی و معنادار داشت. براین اساس پیشنهاد می‌شود که رابطه بین این متغیرها در مداخله‌های مرتبط با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مورد توجه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، حمایت اجتماعی ادراک‌شده، شایستگی اجتماعی.

۱. دانشجوی دکتری تخصصی، گروه روان‌شناسی، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات متحده عربی.
۲. نویسنده مسئول: استاد مدعو، گروه روان‌شناسی، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات متحده عربی.
۳. استادیار گروه روان‌شناسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۴. دانشیار گروه روان‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.
۵. دانشیار گروه روان‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

مقدمه

پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی مناطق مجازی هستند که افراد می‌توانند پروفایل‌های مجازی خود را ایجاد کنند و با علائق مشترک دوست شوند و با ادغام شبکه‌های اجتماعی در زندگی روزمره افراد، پتانسیل تأثیرگذاری بر بسیاری از بخش‌های رفتار انسان را دارد (هوسین^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). به گفته آندریسن^۲ (۲۰۱۵)، اجتماعی شدن در این محیط مجازی برای افراد مدرن یک رفتار «عادی» است. افراد می‌توانند با ایجاد صفحات (پروفایل) شبکه‌های اجتماعی و ارتباط با دیگرانی که علائق مشترک دارند، در زندگی واقعی با دیگران تعامل داشته باشند (گریفیث و همکاران، ۲۰۱۴). تعامل با افراد دیگر از این طریق فرصت‌هایی را برای افراد فراهم می‌کند تا خود را در شبکه‌های اجتماعی تبلیغ کنند (کاپلان و هیق^۳، ۲۰۰۷). همچنین می‌توان گفت که میلیون‌ها کاربر شبکه‌های اجتماعی در طول دو دهه گذشته به شبکه‌های اجتماعی مجازی وابسته شده‌اند که بر زندگی آنها چه از نظر جسمی و چه از نظر روان‌شناختی تأثیر منفی گذاشته است (ساقیب و امین^۴، ۲۰۲۴).

همچنین می‌توان گفت که در طول دو دهه گذشته، علاقه فزاینده‌ای به تأثیر استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، هم در سطوح فردی و هم در سطح اجتماعی وجود داشته است. تا ژانویه ۲۰۲۱، بیش از ۴/۵ میلیارد نفر در سراسر جهان از اینترنت و فضای مجازی استفاده می‌کردند (مورتا^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). بنابراین، جای تعجب نیست که توجه زیادی به چگونگی، میزان، چرایی و پیامدهای استفاده افراد از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی شده است (لوپز-گیل^۶ و همکاران، ۲۰۲۳) و نکته مهم این است که نگرانی فزاینده‌ای در مورد اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی^۷ و اینکه آیا این یک اعتیاد است وجود دارد (فلگو^۸ و همکاران، ۲۰۲۳). یکی از گروه‌هایی که بیشترین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را دارند دانش‌آموزان هستند (لین^۹ و همکاران، ۲۰۲۴)، که این فناوری نوین ارتباطی به تدریج قسمت زیادی از زندگی روزانه آنان را اشتغال نموده و دسترسی به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل^{۱۰} مانند فیسبوک^{۱۱}، توئیتر^{۱۲}، تلگرام^{۱۳} و اینستاگرام^{۱۴} را برای آنان تسهیل کرده و باعث می‌شود که دانش‌آموزان با کمک آن با دوستان خود ارتباط برقرار کنند، نظرات خود را با دیگران به اشتراک گذاشته و سبک زندگی خود را به دیگران به نمایش بگذارند (کوچلر^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۲).

1. Hussain

2. Andreassen

3. Caplan & High

4. Saqib & Amin

5. Moretta

6. López-Gil

7. social networking sites addiction

8. Flego

9. Lin

10. mobile based on social networks

11. facebook

12. twitter

13. telegram

14. instagram

15. Kuchler

از سوی دیگر، در کنار استفاده فزاینده از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، جای تعجب نیست که توجه زیادی به چگونگی، میزان، چرایی و پیامدهای استفاده افراد از اینترنت (فضای مجازی) و شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه در دانش‌آموزان شود (پارلک سرت و باسکاله^۱، ۲۰۲۳). بنابراین نکته مهم این است که نگرانی در مورد اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی^۲ (فلگو و همکاران، ۲۰۲۳)، به‌ویژه در دانش‌آموزان وجود دارد و مطالعات نشان داده است که عوامل اجتماعی همچون شایستگی اجتماعی^۳ نقش اساسی در رفتار اعتیادآور در شبکه‌های اجتماعی دارند (یانگ^۴ و همکاران، ۲۰۲۰؛ سوچ^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). شایستگی اجتماعی نوعی توانمندی شناختی است که در تعامل با متن اجتماعی معنا پیدا می‌کند (زاچریسون^۶ و همکاران، ۲۰۱۹). بر اساس تحقیقات بین شایستگی اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه وجود دارد، به‌طوری که محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانش‌آموزان اینستاگرام و فیسبوک هستند و با کمک این شبکه‌های اجتماعی، دانش‌آموزان به‌طور فعال با همکلاسی‌های خود، دوستان و خانواده ارتباط برقرار می‌کنند (شارو^۷ و همکاران، ۲۰۲۱).

اما در کنار مزیت‌هایی که شبکه‌های اجتماعی برای کاربران دارند تا شایستگی اجتماعی خود را بهبود بخشند، اما تحقیقاتی نیز نشان داده است کسانی که از شایستگی اجتماعی کمتری برخوردارند، اعتیاد بیشتری به شبکه‌های اجتماعی مجازی دارند (سوچ و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین تحقیقات ایرانی نشان داده است که دانش‌آموزانی که شایستگی اجتماعی پایینی دارند، به همین دلیل، در استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی مدیریت ضعیف‌تری را از خود نشان می‌دهند و دچار اعتیاد به آن می‌شوند (امین و همکاران، ۱۴۰۱). بر اساس آنچه گفته شد، در این پژوهش به بررسی حمایت اجتماعی ادراک‌شده^۸ به‌عنوان متغیر میانجی در روابط بین متغیرهای ذکر شده پرداخته شده است؛ چرا حمایت اجتماعی ادراک‌شده، افزون بر تأثیرگذاری بر روی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی (کایا^۹ و همکاران، ۲۰۲۳؛ ال‌خاننداری و ال‌سجاری^{۱۰}، ۲۰۲۱)، می‌تواند از شایستگی اجتماعی نیز تأثیر معنادار بپذیرد (تیلور^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۵). حمایت اجتماعی ادراک‌شده از سوی خانواده، دوستان و دیگران در فرایند ارتباط با آنها شکل می‌گیرد که فرد حمایت اجتماعی آنان را در موقعیت‌های مختلف درک و تصور می‌کند (وانگ و ایکسو^{۱۲}، ۲۰۲۱).

تحقیقات نقش مهم حمایت اجتماعی ادراک‌شده در کارکردهای تحصیلی را نشان داده است و دانش‌آموزانی که از حمایت دیگران در محیط مدرسه، اجتماع و خانواده برخوردارند، اشتیاق بیشتری را در تحصیل از خود نشان می‌دهند و تاب‌آوری تحصیلی بیشتری نیز دارند (لوآن^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۳)، چون حمایت اجتماعی ادراک‌شده بالا، از آنان در برابر چالش‌های

1. Parlak Sert & Başkale

2. social networking sites addiction

3. social competence

4. Yang

5. Soh

6. Zachrisson

7. Sharov

8. perceived social support

9. Kaya

10. Al-Kandari & Al-Sejari

11. Taylor

12. Wang & Xue

13. Luan

۷۲..... نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به...

تحصیلی محافظت می‌کند (رومانو^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین حمایت اجتماعی ادراک‌شده، افزون بر نقش مهمی که در زندگی اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان دارد، در تحقیقات قبلی یک متغیر میانجی مهمی نیز بوده است (رحمان^۲ و همکاران، ۲۰۲۰)، به طوری که تحقیقات نشان داده است که حمایت اجتماعی ادراک‌شده می‌تواند در ارتباط بین فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی با احساس تنهایی نقش میانجی ایفا کند (لین^۳ و همکاران، ۲۰۲۲).

از سوی دیگر، در مطالعات اخیر نقش شایستگی اجتماعی (یانگ و همکاران، ۲۰۲۰؛ امین و همکاران، ۱۴۰۱؛ سوح و همکاران، ۲۰۲۲) بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی تأیید شده و رابطه معناداری بین آنها پیدا شده است؛ بنابراین لزوم بررسی نقش متغیرهای میانجی دخیل در رابطه بین شایستگی اجتماعی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشتر می‌شود. به بیانی دیگر، در تحقیقات قبلی نقش متغیرهای میانجی در رابطه بین این دو متغیر مورد بررسی قرار نگرفته است. همچنین در اهمیت و ضرورت کاربردی پژوهش حاضر می‌توان گفت که با توجه به مشکلاتی که اعتیاد به فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی برای دانش‌آموزان به وجود می‌آورد انجام پژوهش حاضر برای شناسایی عوامل مؤثر بر آن ضرورت دارد؛ لذا انجام این پژوهش می‌تواند به شناخت عوامل مؤثر بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان منجر شود و نتایج آن برای مسئولان سازمان آموزش و پرورش و مدارس متوسطه دارای کاربرد و تلویحاتی مهمی است که از نتایج این پژوهش در برنامه‌ریزی‌های خود در راستای کاهش پیامدهای ناشی از اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان استفاده کنند و بر نقش عوامل هیجانی، اجتماعی و روان‌شناختی توجه ویژه‌ای داشته باشند. در صورتی که چنین تحقیقاتی انجام نشود نمی‌توان عوامل مؤثر بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را شناخت و این عدم شناخت می‌تواند تأثیرات منفی بر برنامه‌ریزی‌ها و همچنین تأثیرات منفی بر برنامه‌های پیشگیری محور بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی داشته باشد؛ لذا در این پژوهش به این فرضیه پرداخته شده است که حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان نقش میانجی دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی همبستگی است و با روش مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری، تمامی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه اول و دوم (۱۴ تا ۱۸ ساله) شهر کرج در پاییز سال ۱۴۰۲ بودند. با آنکه در مورد حجم نمونه لازم برای تحلیل عاملی و مدل‌یابی معادلات ساختاری توافق کلی وجود ندارد، اما به باور بسیاری از پژوهشگران حداقل حجم نمونه لازم ۲۰۰ می‌باشد. کلاین^۴ (۲۰۲۳) نیز معتقد است برای هر متغیر ۲۰ نمونه لازم است، بنابراین، در پژوهش حاضر بر مبنای پیشنهاد کلاین و با احتساب احتمال ریزش برخی پاسخنامه‌ها حجم نمونه ۴۰۰ نفر انتخاب شد. تحصیل در مقطع متوسطه؛ دامنه سنی ۱۴ تا ۱۸ سال و نداشتن اختلالات روان‌شناختی به گزارش خود شرکت‌کننده از ملاک‌های ورود به پژوهش بود و ناقص بودن پاسخ به گویه‌های پرسشنامه از ملاک‌های خروج از پژوهش بود. پس از دادن آگاهی در مورد هدف پژوهش،

1. Romano

2. Rehman

3. Lin

4. Kline

چگونگی اجرا، اصل رازداری، حق انتخاب برای همکاری و حق انصراف از پاسخگویی درحین پاسخ به گویه‌های پرسشنامه‌ها به دانش‌آموزان داده شد. همچنین توضیح هدف پژوهش، دادن اطمینان از اینکه پاسخنامه آنها به صورت گروهی تحلیل می‌شود، از اصول اخلاقی رعایت شده در این پژوهش بود. در سطح توصیفی جهت سنجش متغیرهای پژوهش از میانگین و انحراف معیار استفاده شد. در سطح استنباطی جهت بررسی روابط بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری^۱ بود. نرم افزار تحلیل داده‌ها برنامه SPSS و AMOS نسخه ۲۴ بود.

ابزار

مقیاس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی^۲ (SNAS) گریفیث^۳ (۲۰۰۵؛ به نقل از شه‌نواز و رحمان^۴، ۲۰۲۰): این ابزار با ۲۱ گویه و ۶ خرده‌مقیاس برجستگی^۵ (۴ گویه)، تغییر خلق^۶ (۳ گویه)، تحمل^۷ (۳ گویه)، نشانه‌های کناره‌گیری^۸ (۴ گویه)، تعارض^۹ (۳ گویه)، بازگشت^{۱۰} (۴ گویه) را اندازه‌گیری می‌کند. هر گویه در یک طیف لیکرت از به ندرت ۱ تا همیشه ۵ نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات قابل دریافت ۲۱ تا ۱۰۵ است و کسب نمره بالا نشان دهنده اعتیاد بیشتر به شبکه‌های اجتماعی است و نمره کل نیز دارد. نقطه برش آن ۶۳ و بالاتر است. در گزارش تدوین‌کننده اصلی مقیاس و روایی همگرایی^{۱۱} آن با شاخص میانگین واریانس استخراج شده^{۱۲} برای برجستگی ۰/۵۱، تغییر خلق ۰/۵۶، تحمل ۰/۵۴، نشانه‌های کناره‌گیری ۰/۶۰، تعارض ۰/۵۰ و بازگشت ۰/۶۶ به دست آمده است و ضریب پایایی ترکیبی^{۱۳} برای برجستگی ۰/۸۱، تغییر خلق ۰/۷۹، تحمل ۰/۷۸، نشانه‌های کناره‌گیری ۰/۸۶، تعارض ۰/۷۵ و بازگشت ۰/۸۹ گزارش شده است (گریفیث، ۲۰۰۵؛ به نقل از شه‌نواز و رحمان^۴، ۲۰۲۰). از آنجایی که این مقیاس در ایران ترجمه و هنجاریابی نشده است، در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب آلفای کرونباخ برای برجستگی ۰/۷۰، تغییر خلق ۰/۷۵، تحمل ۰/۷۶، نشانه‌های کناره‌گیری ۰/۹۱، تعارض ۰/۷۳ و بازگشت ۰/۸۱ و کل گویه‌های ۰/۷۱ به دست آمده است و روایی سازه آن با تحلیل عاملی اکتشافی^{۱۵} و ۶ عامل استخراج و نتایج حاکی از آن بود که ۷۶/۴۸ درصد از واریانس پرسشنامه توسط سؤالات آن تبیین می‌شود که این نتیجه روایی سازه پرسشنامه را تأیید می‌کند

1. structural equation model (SEM)

2. Social Networking Addiction Scale (SNAS)

3. Griffiths

4. Shahnawaz & Rehman

5. salience

6. mood modification

7. tolerance

8. withdrawal

9. conflict

10. relapse

11. convergent

12. Average Variance Extracted

13. Composite reliability

14. Shahnawaz & Rehman

15. exploratory factor analysis

۷۴..... نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به...

پرسشنامه چندبعدی شایستگی اجتماعی (AMSC-Q)^۱ گومز-اورتیز^۲ و همکاران (۲۰۱۷): این پرسشنامه شامل ۲۶ گویه است که ۵ خرده‌مقیاس شامل ارزیابی شناختی^۳ (۴ گویه)، سازگاری اجتماعی^۴ (۸ گویه)، رفتار جامعه‌پسند^۵ (۵ گویه)، خودکارآمدی اجتماعی^۶ (۴ گویه) و سازگاری هنجاری^۷ (۵ گویه) را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری آن از کاملاً مخالف ۱ نمره تا کاملاً موافق ۷ نمره صورت می‌گیرد. دامنه نمرات قابل دریافت ۲۶ تا ۱۸۲ است و کسب نمره بالا نشان‌دهنده شایستگی اجتماعی بیشتر است و نمره کل نیز دارد. نقطه برشی برای آن گزارش نشده است. در گزارش تدوین‌کننده اصلی پرسشنامه، پایایی آن با روش پایایی مرکب^۸ به این ترتیب: ۰/۸۶، ۰/۸۹، ۰/۸۷، ۰/۹۳ و ۰/۸۸ محاسبه کرده‌اند و روایی همگرایی آن را محاسبه و آماره میانگین واریانس استخراج شده^۹ (AVE) بررسی و ضرایب در دامنه ۰/۵۹ تا ۰/۶۵ به دست آمد؛ این ضرایب بزرگتر از ۰/۵۰ است که نشان‌دهنده دارای روایی همگرایی مناسب است (گومز-اورتیز و همکاران، ۲۰۱۷). در نسخه بومی‌سازی شده، روایی مقیاس با روش تحلیل عاملی بررسی و مقادیر شاخص نیکویی برازش تعدیل شده، شاخص برازش مقایسه‌ای و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب به ترتیب ۰/۹۴۰، ۰/۹۸۷ و ۰/۰۶۲ به دست آمده است و پایایی با آلفای کرونباخ محاسبه و ضرایب برای ارزیابی شناختی ۰/۷۷، سازگاری اجتماعی ۰/۷۴، رفتار جامعه‌پسند ۰/۷۹، خودکارآمدی اجتماعی ۰/۸۰، سازگاری هنجاری ۰/۷۷ و کل گویه‌های ۰/۹۰ به دست آمده است (محمدی و همکاران، ۱۴۰۱). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب پایایی برای ارزیابی شناختی ۰/۷۱، سازگاری اجتماعی ۰/۸۰، رفتار جامعه‌پسند ۰/۷۳، خودکارآمدی اجتماعی ۰/۷۵، سازگاری هنجاری ۰/۸۱ و کل گویه‌ها ۰/۹۲ به دست آمده است.

مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده^{۱۰} (MPSSS) زیمت^{۱۱} و همکاران (۱۹۸۸): این مقیاس شامل ۱۲ گویه و سه خرده‌مقیاس حمایت از سوی خانواده^{۱۲} (۴ گویه)، حمایت اجتماعی از سوی دوستان^{۱۳} (۴ گویه) و حمایت اجتماعی از سوی دیگران^{۱۴} (۴ گویه) را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای می‌باشد به این صورت که به شدت مخالف ۱ نمره تا به شدت موافق ۵ نمره تعلق می‌گیرد. دامنه نمرات قابل دریافت ۱۲ تا ۶۰ است و کسب نمره بالا نشان‌دهنده حمایت اجتماعی ادراک‌شده بیشتر است و نمره کل نیز دارد. نقطه برشی برای آن گزارش نشده است. در گزارش تدوین‌کننده اصلی پرسشنامه، پایایی کرونباخ آن برای کل مقیاس ۰/۸۸ و برای خرده‌مقیاس خانواده ۰/۸۷، دوستان ۰/۸۵ و دیگران ۰/۹۱ گزارش شده است و ضریب بازآزمایی بررسی و ضریب همبستگی برای کل مقیاس ۰/۸۵ و ضریب همبستگی

1. Adolescent Multidimensional Social Competence - Questionnaire (AMSC-Q)

2. Gómez-Ortiz

3. cognitive reappraisal

4. social adjustment

5. prosocial behaviour

6. social efficacy

7. normative adjustment

8. composite reliability

9. average variance extracted (AVE)

10. Multidimensional Perceived Social Support Scale (MPSSS)

11. Zimet

12. family

13. friends

14. significant other's

برای خرده‌مقیاس‌های خانواده ۰/۸۵، دوستان ۰/۷۵ و دیگران ۰/۷۲ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به‌دست آورده‌اند و برای بررسی روایی از روایی ملاکی (همزمان) استفاده شده است و ضرایب همبستگی آن با فهرست نشانه‌های هاپکینز^۱ محاسبه و ضرایب همبستگی پیرسون با مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده با خرده‌مقیاس‌های فهرست نشانه‌های هاپکینز از جمله افسردگی ضریب همبستگی ۰/۲۴- و ضریب همبستگی اضطراب ۰/۱۸- و معنادار در سطح ۰/۰۱ به‌دست آمده است (زیمت و همکاران، ۱۹۸۸). این مقیاس در ایران ترجمه و هنجاریابی شده است و ضرایب پایایی با آلفای کرونباخ محاسبه و ضریب حمایت اجتماعی از سوی خانواده ۰/۹۱، از سوی دوستان ۰/۸۳، از سوی دیگران ۰/۸۷ و کل گویه‌ها ۰/۸۹ به‌دست آمده است و روایی همگرایی آن با سیاهه سلامت روانی-۲۸ بررسی و ضریب همبستگی آن به‌زیستی روان‌شناختی ۰/۵۷ و با درماندگی روان‌شناختی ۰/۵۱- و معنادار در سطح ۰/۰۱ به‌دست آمده است (بشارت، ۱۳۹۸). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب پایایی برای خرده‌مقیاس خانواده ۰/۷۷، دوستان ۰/۸۶ و دیگران ۰/۸۰ و کل گویه‌ها ۰/۸۶ به‌دست آمده است.

یافته‌ها

تمامی افراد شرکت‌کننده در این پژوهش دختران دوره اول و دوم متوسطه مشغول به تحصیل بودند. ۱۹۴ نفر (۴۸/۵ درصد) دوره اول متوسطه و ۲۰۶ نفر (۵۱/۵ درصد) دوره دوم متوسطه بودند. میانگین دانش‌آموزان ۱۵/۶۶ و انحراف معیار سن ۱/۱۹ بود. در ادامه برای انجام معادلات ساختاری به شیوه پارامتریک، پیش‌فرض نرمال بودن داده‌ها و متغیرها لازم است. برای سنجش نرمال بودن تک‌متغیره داده‌ها از مقادیر «چولگی» و «کشیدگی» استفاده شد که مقادیر آن باید در بازه ۲- تا ۲+ بود که این نشان دهنده نرمال بودن تک‌متغیره توزیع نمرات است (کلاین، ۲۰۲۳). برای بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین واتسون استفاده شد که نتایج نشان داد که آماره‌های دوربین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ است که نشان دهنده استقلال خطاهاست. برای بررسی همخطی چندگانه از ضریب تحمل و تورم واریانس استفاده شد که نتایج نشان داد که هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نمی‌باشند. برای بررسی نرمال بودن چندمتغیره داده‌ها از ضریب کشیدگی استاندارد شده «مردیا» و نسبت بحرانی استفاده شد که مقادیر به‌دست آمده برای ضریب مردیا و نسبت بحرانی کمتر از ۵ بود نشان دهنده نرمال بودن چندمتغیره توزیع نمرات است. نتایج جدول شماره ۱ میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش آمده است. جدول ۱ میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. همه ضرایب در سطح ۰/۰۱ معنادار هستند. بین شایستگی اجتماعی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی همبستگی منفی و معناداری وجود دارد ($P < 0/01$).

1. Hopkins symptom checklist (HSCL)

2. Mental Health Inventory (MHI)

۷۶..... نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به...

جدول شماره ۱. میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	۱										
۲. ارزیابی شناختی	-۰/۶۶	۱									
۳. سازگاری اجتماعی	-۰/۶۵	۰/۷۳	۱								
۴. رفتار جامعه‌پسند	-۰/۶۲	۰/۶۷	۰/۶۰	۱							
۵. خودکارآمدی اجتماعی	-۰/۶۵	۰/۶۶	۰/۶۶	۰/۷۱	۱						
۶. سازگاری هنجاری	-۰/۵۴	۰/۵۱	۰/۷۰	۰/۶۷	۰/۷۱	۱					
۷. نمره کل شایستگی اجتماعی	-۰/۵۵	۰/۶۰	۰/۵۲	۰/۳۰	۰/۴۷	۰/۶۹	۱				
۸. حمایت خانواده	-۰/۵۶	۰/۷۰	۰/۶۹	۰/۵۸	۰/۶۸	۰/۵۹	۰/۶۰	۱			
۹. حمایت دوستان	-۰/۶۴	۰/۵۱	۰/۶۰	۰/۶۰	۰/۶۹	۰/۶۶	۰/۶۱	۰/۶۹	۱		
۱۰. حمایت دیگران	-۰/۶۸	۰/۵۹	۰/۵۹	۰/۵۹	۰/۶۸	۰/۶۸	۰/۶۰	۰/۶۵	۰/۶۷	۱	
۱۱. نمره کل حمایت اجتماعی	-۰/۵۷	۰/۶۱	۰/۵۱	۰/۶۰	۰/۵۰	۰/۶۰	۰/۶۲	۰/۷۸	۰/۶۵	۰/۶۷	۱
میانگین	۴۸/۵۲	۱۴/۵۲	۲۵/۰۹	۱۵/۸۲	۱۲/۷۱	۲۰/۶۸	۸۸/۸۲	۱۱/۲۸	۱۱/۹۰	۱۱/۰۶	۳۴/۲۴
انحراف معیار	۲۱/۵۷	۷/۲۷	۱۴/۸۲	۸/۷۱	۷/۱۸	۱۰/۷۱	۴۸/۰۵	۴/۹۵	۵/۵۱	۴/۵۸	۱۴/۸۶

نکته: تمام ضرایب در ۱۰۰ ضرب و همه در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

در ادامه در جدول شماره ۲ ضرایب مستقیم مدل پژوهش گزارش شده است. همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، ضریب استاندارد و مستقیم شایستگی اجتماعی ($\beta = -۰/۳۶$ و $\text{sig} = ۰/۰۰۱$) و حمایت اجتماعی ادراک‌شده ($\beta = -۰/۵۵$ و $\text{sig} = ۰/۰۰۱$) بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی اثر مستقیم و معنادار دارد.

جدول شماره ۲. ضرایب استاندارد و مستقیم در مدل برازش شده پژوهش

مسیرهای مستقیم	Beta	S.E.	C.R.	معناداری
شایستگی اجتماعی ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	-۰/۳۶	۰/۰۵	-۶/۰۵	۰/۰۰۱
حمایت اجتماعی ادراک‌شده ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	-۰/۵۵	۰/۰۲	-۹/۰۷	۰/۰۰۱

در ادامه برای بررسی رابطه غیرمستقیم، مدل پیشنهادی با روش بوت استروپ تحلیل شده است. نتایج روش بوت استروپ برای بررسی مسیرهای میانجی یا غیرمستقیم در جدول ۳ ارائه شده است که نتایج این جدول نشان می‌دهد که حد بالا و پایین این آزمون هر دو مثبت است و صفر مابین این دو حد قرار نگرفته است و لذا می‌توان گفت که مسیر علی غیرمستقیم معنی‌دار است و حمایت اجتماعی ادراک‌شده نقش میانجی در رابطه بین شایستگی اجتماعی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی ایفا می‌کند و این نقش میانجی معنادار است.

جدول شماره ۳. نتایج بوت استروپ نقش میانجی حمایت اجتماعی بین ارتباط شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی

معناداری	ضریب استاندارد غیرمستقیم		مسیر غیرمستقیم
	حد بالا	حد پایین	
۰/۰۰۱	۰/۶۶	۰/۳۱	شایستگی اجتماعی ← حمایت اجتماعی ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی

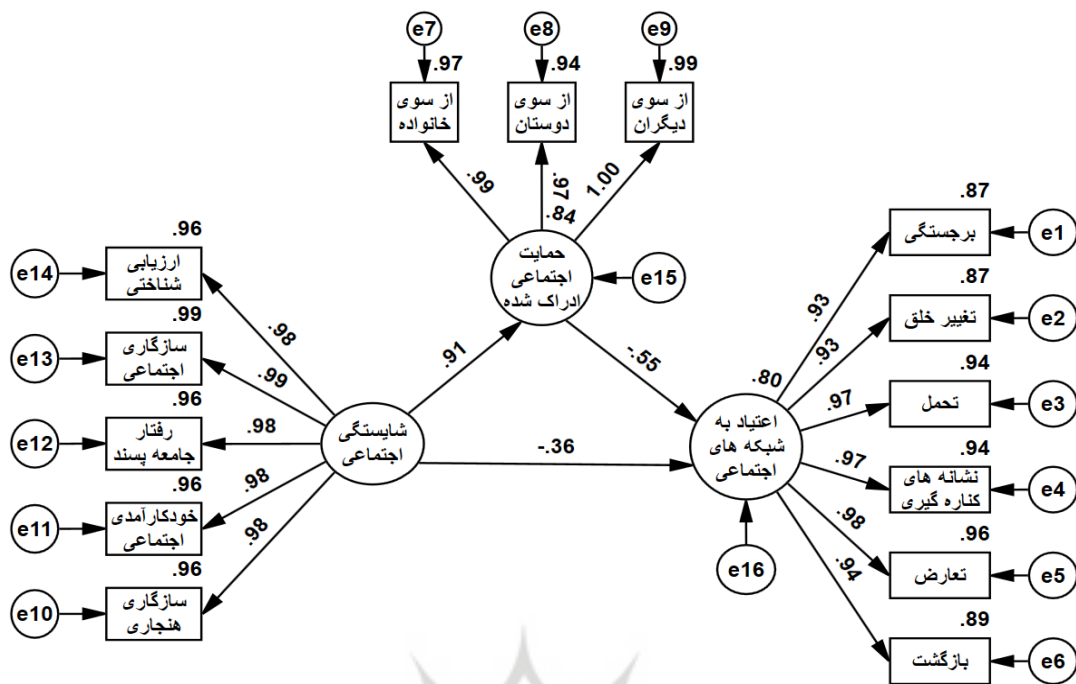
در ادامه در جدول شماره ۴ شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش آمده است که نتایج آن نشان می‌دهد همه شاخص‌های برازندگی مطلوب هستند. همچنین اگر مقدار به دست آمده از شاخص خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب (RMSEA) کمتر از ۰/۰۸ باشد نشان‌دهنده برازش مدل است (شرمه انگل^۱ و همکاران، ۲۰۰۳)، که در این پژوهش مقدار معناداری برای شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE) ۰/۰۰۱ و شاخص RMSEA برابر ۰/۰۵۶ می‌باشد که بر اساس مدل کلاین (۲۰۲۳) نشان دهنده برازش مدل است.

جدول شماره ۴. شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی پژوهش

نوع شاخص	شاخص‌ها	مقدار به دست آمده	مقدار قابل قبول
شاخص‌های مطلق	کای اسکوئر هنجار شده (CMIN)	۲۰۶۷۰	-
	درجه آزادی	۷۴	-
	CMIN/DF	۲/۷۹	کمتر از ۳
شاخص‌های نسبی	سطح معناداری	۰/۰۰۱	-
	خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA)	۰/۰۶	کمتر از ۰/۰۸
	شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE)	۰/۰۰۱	-
	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	۰/۹۶	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده یا انطباقی (AGFI)	۰/۹۷	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش مقتصد (PCFI)	۰/۶۴	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازش هنجار شده مقتصد (PNFI)	۰/۶۶	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)	۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹۰

در شکل شماره ۱ مدل نهایی و برازش شده پژوهش آمده است که بر اساس آن واریانس تبیین شده برای اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس شایستگی اجتماعی با نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک شده برابر با ۰/۸۰ به دست آمد، این موضوع بیانگر آن است که شایستگی اجتماعی با میانجی حمایت اجتماعی ادراک شده در مجموع ۸۰ درصد از واریانس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان را تبیین می‌کنند.

^۱. Schermelleh-Engel

شکل شماره ۱. مدل نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بود. نتایج نشان داد که بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. این نتیجه به‌دست‌آمده را می‌توان با نتایج پژوهش‌های یانگ و همکاران (۲۰۲۰)، امین و همکاران (۱۴۰۱) و سوح و همکاران (۲۰۲۲) همسو دانست که ارتباط بین شایستگی اجتماعی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی را نشان داده‌اند. در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده می‌توان گفت که شایستگی اجتماعی، توانایی رسیدن هدف‌های فردی در تعامل اجتماعی همزمان با حفظ روابط مثبت با دیگران در همه‌زمان‌ها و موقعیت‌هاست که شامل مهارت‌هایی مانند تنظیم هیجان‌های فردی، توانایی ارتباط برقرار کردن، ادراک احساسات دیگران، توانایی حل مسئله، حل تعارض‌های بین فردی و توسعه ارتباط مؤثر با همسالان است. وقتی دانش‌آموزان از شایستگی مناسبی برخوردار باشند می‌توانند هیجان‌های خود را مدیریت کنند، با دیگران ارتباط سازنده‌ای برقرار کنند و وقتی از شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده می‌کنند از این فضا برای روابط دوستانه با دوستان و همسالان خود استفاده می‌کنند. اما برعکس زمانی که شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پایین باشد، در مواقع استفاده از فضای مجازی نیز نمی‌توانند با دیگران روابط سازنده و مؤثری برقرار کنند و با استفاده افراطی از این فضا، نسبت به آن اعتیاد پیدا می‌کنند و استفاده آنان از این شبکه‌ها بدون برنامه و بدون مدیریت خواهد بود؛ لذا منطقی است که گفته شود بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه وجود دارد.

افزون بر این، نتایج نشان داد که بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. این نتیجه به‌دست‌آمده را می‌توان با نتایج پژوهش‌های کایا و همکاران (۲۰۲۳) و ال‌خاننداری و ال‌سجاری (۲۰۲۱) همسو دانست که ارتباط بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی را نشان داده‌اند. در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده می‌توان گفت که حمایت اجتماعی به‌عنوان میزان برخوردارگی از محبت، همراهی و توجه اعضای خانواده، دوستان و دیگر افراد توصیف شده است. حمایت واقعی عبارت است از نوع و فراوانی تعاملات حمایتی خاص است که فرد در روابط اجتماعی در قالب آنها کمک‌های ابزاری، عاطفی و اطلاعاتی را از دیگران دریافت می‌کند و افراد براساس روابط اجتماعی و نوع پیوندهایی که دارند از منابع حمایتی برای برطرف کردن نیازهایشان استفاده می‌کنند، به‌طوری که هر اندازه روابط اجتماعی گسترده‌تر باشد، میزان دسترسی به منابع حمایتی را بیشتر می‌کند و احتمالاً این منابع حمایت اجتماعی می‌تواند حوادث منفی زندگی و اعتیادهای رفتاری را کاهش داده و همچون چتر دفاعی در مقابل عوامل استرس‌زای زندگی و مشکلات مختلف استفاده از فضای مجازی عمل می‌کند؛ لذا منطقی است که گفته شود بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه وجود دارد.

در نهایت، نتایج نشان داد که حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی نقش میانجی دارد. گرچه نتیجه پژوهشی یافت نشد که همسو با این نتیجه به‌دست آمده باشد، اما می‌توان پژوهش‌های یانگ و همکاران (۲۰۲۰)، امین و همکاران (۱۴۰۱) و سوح و همکاران (۲۰۲۲) را همسو با این نتیجه دانست که ارتباط بین شایستگی اجتماعی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی را نشان داده‌اند. در تبیین این نتیجه به‌دست‌آمده می‌توان گفت که دانش‌آموزان دارای شایستگی اجتماعی بالا قادرند نسبت به عواطف منفی واکنش مناسب‌تری نشان دهند. این واکنش‌ها می‌توانند شامل جلوگیری از تجربه هیجانات منفی نقش مهمی ایفا کنند. در نتیجه افراد با سطوح بالای شایستگی اجتماعی به‌ویژه خودکارآمدی عاطفی در برخورد با هیجان‌های منفی بهتر عمل کرده و آن را به نحو مطلوب‌تری مدیریت می‌کنند و کمتر رفتارهای پرخطری مانند رفتارهای اعتیادی از خود نشان می‌دهند، چون یکی از عوامل شکل‌گیری اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی، تجربه هیجانات منفی در دانش‌آموزان است. از سوی دیگر به دلیل شیوع بالای استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی مانند تلگرام، اینستاگرام و ایکس در دانش‌آموزان، آنان تمایل دارند ساعات مختلفی از روزمرگی خود را در این شبکه‌ها سپری کنند؛ لذا دانش‌آموزانی که شایستگی اجتماعی ضعیف‌تری دارند، به‌طور بی‌برنامه و بدون زمان‌بندی و مدیریت زمان از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند. اما آنچه می‌تواند در این ارتباط نقش میانجی داشته باشد، حمایت اجتماعی ادراک‌شده است، چون این حمایت اجتماعی ادراک‌شده کافی از سوی خانواده و دوستان و افراد مهم زندگی، به‌عنوان عامل بازدارنده در برابر اعتیادهای رفتاری عمل می‌کند. برای نمونه، حمایت خانواده و یک دوست خوب، یک مشاور مجرب و مواردی از این قبیل، می‌تواند در مواقع بحران به یاری فرد شتافته، با ارائه حمایت‌های عاطفی و روان‌شناختی به حل مشکلات وی کمک کند تا بتواند بهتر با این مشکلات روبه‌رو شود و به حل آنها بپردازد. دانش‌آموزانی که در ارتباط با دیگران چه در مدرسه، چه در کانون خانواده به نوعی احساس انزوا می‌کنند و تعداد و کیفیت روابط دوستانه آنها پایین است و کمتر از حمایت خانواده خود در مواجهه با مشکلات برخوردارند، بیشتر در معرض خطر احساس شایستگی نداشتن بوده و متقابلاً با افزایش استفاده از فضای مجازی همراه است،

۸۰ نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به...

چون بودن در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، مکانی است که دانش‌آموزان می‌توانند دوستانی را پیدا کنند که احساسات و هیجانات آنها را درک کند و بهتر در این فضا احساس آرامش می‌کنند. به همین دلیل است که حمایت اجتماعی ادراک‌شده می‌تواند در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد شبکه‌های اجتماعی نقش میانجی ایفا می‌کند.

نتایج کلی تحلیل‌ها حاکی از آن بود که حمایت اجتماعی ادراک‌شده می‌تواند در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد شبکه‌های اجتماعی مجازی نقش میانجی ایفا کند. علیرغم نقاط قوت این مطالعه، مانند بررسی فرایندهای میانجی و جهت‌گیری اثرات مستقیم و غیرمستقیم، نتایج این مطالعه باید با در نظر گرفتن برخی محدودیت‌ها تفسیر شود. از مهمترین محدودیت این مطالعه می‌توان به محدود بودن نمونه به یک شهر و به صورت لینک آنلاین ارسال شده و عدم تعامل در دنیای واقعی اشاره کرد. این محدودیت خارج از اختیار پژوهشگران بوده است؛ لذا دامنه جامعه در مطالعه حاضر ممکن است سؤالاتی را در مورد تعمیم‌پذیری یافته‌های مطالعه ایجاد کند. به روان‌شناسان و مشاوران تربیتی در مدارس پیشنهاد می‌شود که در راستای بهبود اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان، به نقش شایستگی اجتماعی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده توجه کنند.

تقدیر و تشکر

از همه شرکت‌کنندگانی که به گویه‌های پژوهش پاسخ دادند و در اجرای این پژوهش مشارکت داشتند، تشکر و قدردانی می‌شود. بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

امین، شهین؛ هارون رشیدی، همایون؛ و کاظمیان مقدم، کبری. (۱۴۰۱). بررسی رابطه سبک‌های والدگری و الگوهای ارتباطی خانواده با اعتیاد به شبکه‌های مجازی: نقش واسطه‌ای شایستگی اجتماعی. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۷ (۵۸)، ۱۵۷-۱۳۳.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.26454955.1401.17.58.5.4>

بشارت، محمدعلی. (۱۳۹۸). مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده: پرسشنامه، روش اجرا و نمره‌گذاری. *نشریه روان‌شناسی تحولی (روان‌شناسان ایرانی)*، ۱۵ (۶۰)، ۳۳۶-۳۳۸. <https://sid.ir/paper/516322/fa>

محمدی، فریبا؛ حسینیان، سیمین؛ یزدی، سیده منور؛ و مردانی راد، مژگان. (۱۴۰۲). تدوین مدل قلدری-قربانی سایبری: تأثیر شایستگی اجتماعی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده با میانجی‌گری خشم نوجوانان. *فصلنامه علمی و پژوهشی پژوهش‌های انتظامی و اجتماعی زنان و خانواده*، ۱۰ (۲۰)، ۳۳-۱.

<https://www.magiran.com/paper/2636102/%>

Al-Kandari, Y. Y., & Al-Sejari, M. M. (2021). Social isolation, social support and their relationship with smartphone addiction. *Information, Communication & Society*, 24(13), 1925-1943. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2020.1749698>

Amin, S., Haroon Rashidi, H., & Kazemian Moghadam, K. (2022). Investigating parenting styles and family relationship patterns with addiction to virtual networks: The mediating role of social competence in Dezful city students. *The Women and Families Cultural-Educational*, 17 (58), 133-157. (Text in Persian) <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26454955.1401.17.58.5.4>

Andreassen, C. S. (2015). Online social network site addiction: A comprehensive review. *Current Addiction reports*, 2(2), 175-184. <https://doi.org/10.1007/s40429-015-0056-9>

- Besharat, M.A. (2019). Multidimensional scale of perceived social support: Questionnaire, instruction and scoring. *Developmental Psychology Iranin Psychologist*, 15(60), 336-338. (Text in Persian) <https://sid.ir/paper/516322/fa>
- Caplan, S. E., & High, A. C. (2007). Online social interaction, psychosocial well-being, and problematic Internet use. *Internet addiction: A handbook and guide to evaluation and treatment*, 1(1), 35-53. <https://doi.org/10.1002/9781118013991.ch3>
- Flego, N., Deranja, L. J., & Orehovački, T. (2023, May). The Influence of the internet and social networks on behavioral problems of primary and secondary school students in Croatia. In *2023 46th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)* (pp. 76-81). IEEE. <https://doi.org/10.23919/MIPRO57284.2023.10159760>
- Gómez-Ortiz, O., Romera-Felix, E. M., & Ortega-Ruiz, R. (2017). Multidimensionality of social competence: Measurement of the construct and its relationship with bullying roles. *Revista de Psicodidáctica (English ed.)*, 22 (1), 37-44. <https://doi.org/10.1387/RevPsicodidact.15702>
- Griffiths, M. D., Kuss, D. J., & Demetrovics, Z. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings. *Behavioral Addictions*, 1(1), 119-141. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407724-9.00006-9>
- Hussain, I., Cakir, O., & Ozdemir, B. (2020). Studying internet addiction profile of university students with latent class analysis. *Education and Information Technologies*, 25(1), 4937-4959. <https://doi.org/10.1007/s10639-020-10203-6>
- Kaya, Z., Vangölü, M. S., Marufoğlu, M., & Özdemir, M. (2023). Predicting digital addiction in adolescents: The role of perceived social support and well-being variables. *International Journal of Progressive Education*, 19 (3), 1-10. <http://dx.doi.org/10.29329/ijpe.2023.546.2>
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications. <https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462551910>
- Kuchler, T., Russel, D., & Stroebel, J. (2022). JUE Insight: The geographic spread of COVID-19 correlates with the structure of social networks as measured by Facebook. *Journal of Urban Economics*, 127(2), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2020.103314>
- Lin, S., Liu, D., Niu, G., & Longobardi, C. (2022). Active social network sites use and loneliness: the mediating role of social support and self-esteem. *Current Psychology*, 41(3), 1279-1286. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00658-8>
- Lin, S., Longobardi, C., Gastaldi, F. G. M., & Fabris, M. A. (2024). Social media addiction and aggressive behaviors in early adolescents: The mediating role of nighttime social media use and sleep quality. *The Journal of Early Adolescence*, 44(1), 41-58. <https://doi.org/10.1177/02724316231160142>
- López-Gil, J. F., Chen, S., Jiménez-López, E., Abellán-Huerta, J., Herrera-Gutiérrez, E., Royo, J. M. P., ... & Tárraga-López, P. J. (2023). Are the Use and Addiction to Social Networks Associated with Disordered Eating Among Adolescents? Findings from the EHDLA Study. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 2(2), 1-15. <https://doi.org/10.1007/s11469-023-01081-3>
- Luan, L., Hong, J. C., Cao, M., Dong, Y., & Hou, X. (2023). Exploring the role of online EFL learners perceived social support in their learning engagement: A structural equation model. *Interactive Learning Environments*, 31(3), 1703-1714. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1855211>
- Mohamadi, F., Hosseinian, S., Yazdi, S. M., & MardaniRad, M. (2022). The mediating role of anger in relationship with perceived social support and cyber bullying-victimization girl adolescents. *The Women and Families Cultural-Educational*, 17(60), 131-153. (Text in Persian) <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26454955.1401.17.60.5.8>
- Moretta, T., Buodo, G., Demetrovics, Z., & Potenza, M. N. (2022). Tracing 20 years of research on problematic use of the internet and social media: Theoretical models, assessment tools, and an agenda for future work. *Comprehensive Psychiatry*, 112(1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2021.152286>

- Parlak Sert, H., & Başkale, H. (2023). Students' increased time spent on social media, and their level of coronavirus anxiety during the pandemic, predict increased social media addiction. *Health Information & Libraries Journal*, 40(3), 262-274. <https://doi.org/10.1111/hir.12448>
- Rehman, A. U., Bhuttah, T. M., & You, X. (2020). Linking burnout to psychological well-being: The mediating role of social support and learning motivation. *Psychology Research and Behavior Management*, 1(2), 545-554. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S250961>
- Romano, L., Angelini, G., Consiglio, P., & Fiorilli, C. (2021). Academic resilience and engagement in high school students: The mediating role of perceived teacher emotional support. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 11(2), 334-344. <https://doi.org/10.3390/ejihpe11020025>
- Saqib, N., & Amin, F. (2024). The development and validation of the Indian social media addiction scale. *Online Information Review*, 48(1), 209-228. <https://doi.org/10.1108/OIR-09-2021-0477>
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of P*, 8 (2), 23-74. <https://www.researchgate.net/publication>
- Shahnawaz, M. G., & Rehman, U. (2020). Social networking addiction scale. *Cogent Psychology*, 7 (1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/23311908.2020.1832032>
- Sharov, S., Vorovka, M., Sharova, T., & Zemlianska, A. (2021). The impact of social networks on the development of students' social competence. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, 11(3), pp. 84–98. <https://doi.org/10.3991/ijep.v11i3.20491>
- Soh, F., Smith, K., & Dhillon, G. (2022). The relationship between social capital and social media addiction: The role of privacy self-efficacy. *Australasian Journal of Information Systems*, 26 (2), 1-10. <https://doi.org/10.3127/ajis.v26i0.3367>
- Taylor, Z. E., Conger, R. D., Robins, R. W., & Widaman, K. F. (2015). Parenting practices and perceived social support: Longitudinal relations with the social competence of Mexican-origin children. *Journal of Latina/o Psychology*, 3(4), 193–208. <https://doi.org/10.1037/lat0000038>
- Wang, J., & Xue, M. (2021). Influence of age, stigma and social support on male temporary ejaculation failure on IVF oocyte retrieval day. *Reproductive Biology and Endocrinology*, 19(1), 1-7. <https://doi.org/10.1186/s12958-020-00691-z>
- Yang, Y., Liu, K., Li, S., & Shu, M. (2020). Social media activities, emotion regulation strategies, and their interactions on people's mental health in COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (23), 1-10. <https://doi.org/10.3390/ijerph17238931>
- Zachrisson, H. D., Janson, H., & Lamer, K. (2019). The lamer social competence in preschool (LSCIP) scale: structural validity in a large norwegian community sample. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63 (4), 551-565. <http://dx.doi.org/10.1080/00313831.2017.1415963>
- Zimet, G.D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 52 (1), 30-41. http://dx.doi.org/10.1207/s15327752jpa5201_2

